

C-625/20. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2020. november 19.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Juzgado de lo Social n.º 26 de Barcelona (Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. október 13.

Felperes:

KM

Alperes:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Az alapeljárás tárgya

A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát annak tisztázása képezi, hogy a spanyol szociális biztonsági rendszer nemen és társadalmi nemen alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít-e meg – ellentmondva ezáltal a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvét rögzítő uniós szabályozásnak –, amikor lehetővé teszi, hogy két, különböző szociális biztonsági rendszer szerzett nyugellátást is elismerjenek, azonban tiltja e nyugdíjak folyósítását ugyanazon rendszeren belül, annak ellenére, hogy teljesülnek az érintett nyugellátásokra való jogosultság keletkezéséhez szükséges követelmények.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

- 1 A kérdést előterjesztő bíróság az EUMSZ 267. cikk értelmében előterjeszti a jelen előzetes döntéshozatali kérelmet, amelynek tárgyát annak tisztázása képezi, hogy érvényes lehet-e az LGSS 163. cikkének 1. pontja a férfiak és a nők között a szociális biztonság területén, másodlagosan pedig a foglalkoztatás és

munkavégzés területén fennálló egyenlő bánásmód elvére tekintettel, a különböző közösségi irányelvekben foglaltaknak megfelelően.

- 2 Az LGSS 163. cikkének 1. pontja – kifejezett eltérő rendelkezés hiányában – megállapítja, hogy az általános rendszer szerinti nyugdíjak egymással való összeegyeztethetlenségét, amennyiben azok kedvezményezettje ugyanazon személy, és azt a személyt, aki két vagy több nyugdíjra is jogosult lehet, arra kötelezi, hogy azok közül egyet válasszon.
- 3 Mindazonáltal a spanyol szociális biztonsági rendszer egyfelől megengedi – az öregségi nyugdíj, a tartós rokkantság miatti, illetve az özvegyi nyugdíj eseteiben, amikor a jogosultnak egynél több szociális biztonsági rendszerben vannak egymást követően vagy váltakozva igazolt járulékfizetési időszakai –, hogy ezen időszakokat összesítsék – feltéve, hogy azok nem esnek egybe – a nyugdíjjogosultság megszerzése tekintetében, valamint adott esetben a nyugdíj kiszámítása tekintetében alkalmazandó járulék évenkénti százalékának meghatározása céljából.
- 4 Másfelől, az ítélkezési gyakorlat ezen összeegyeztethetlenséget az ugyanazon szociális biztonsági rendszeren belül nyújtott ellátásokra korlátozza, amely folytán a különböző szociális biztonsági rendszerek szerinti ellátások egymással való összeegyeztethetőségét elismeri.
- 5 Ugyanakkor a nőknek a különböző szociális biztonsági rendszerekben való aránya nem azonos, mivel az a háztartási alkalmazottak különös rendszerében fennálló 95,60% és a szénbányászat különös rendszerében fennálló 7,97% között mozog. Mindazonáltal a két legfontosabb rendszerben – az általános szociális biztonsági rendszerben, amely általános jelleggel valamennyi termelő ágazat munkavállalóit foglalja magában, valamint az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekben, amelybe általános jelleggel valamennyi termelő ágazat önálló vállalkozója beletartozik – a nők aránya 48,09%, illetve 36,15%.
- 6 Következésképpen, ha az ellátások összeegyeztethetősége csak a különböző rendszerekben (rendszerint az általános szociális biztonsági rendszerben és az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekben) szerzett ellátások tekintetében lehetséges, és az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekben a férfiak aránya jelentősen magasabb a nők arányánál, az ellátások összeegyeztethetősége sokkal inkább megvalósítható a férfiak esetében a nők esetéhez képest, ami által sérül az uniós szabályozásban megállapított, a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elve a szociális biztonság területén, valamint eshetőlegesen a foglalkoztatás és munkavégzés területén is.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Ellentétes-e – a nemeknek a spanyol szociális biztonsági rendszer különböző rendszereiben fennálló összetételére tekintettel – a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos

megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv 4. cikkében, valamint a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozott szöveg) 5. cikkében foglalt uniós szabályozással – azáltal, hogy a férfiak és nők közötti, nem és társadalmi nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést idézhet elő – az LGSS 163. cikkének 1. pontjában foglalt, az ellátások összeegyeztethetőségéről szóló spanyol szabályozás, amely kizárja két, ugyanazon rendszeren belül nyújtott, tartós és teljes rokkantság esetén járó ellátás összeegyeztethetőségét, miközben azt elismeri abban az esetben, ha azokat különböző rendszerekben nyújtják, annak ellenére, hogy azokat minden esetben független járulékfizetések alapján szerezték, figyelemmel a nemek megoszlására a különböző spanyol szociális biztonsági rendszerekben?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén: Ellentétes lehet-e a spanyol szabályozás a fent hivatkozott uniós szabályozással abban az esetben, ha a két ellátás esetében az ellátásra való jogosultság alapját különböző egészségkárosodások képezik?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

EUMSZ 267. cikk.

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv: 1. cikk, 2. cikk, 3. cikk (1) bekezdése és a 4. cikk (1) bekezdése.

A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozott szöveg): 1. cikk, 2. cikk (1) bekezdésének a), b) és f) pontja, valamint az 5. cikk.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Ley General de la Seguridad Social (a társadalombiztosításról szóló általános törvény; a továbbiakban: LGSS), a 2005. október 30-i 8/2015. sz. királyi törvényerejű rendelettel elfogadott egységes szöveg: különösen a 163. cikkének 1. pontja, továbbá a 193. cikkének 1. pontja, valamint a 26. sz. átmeneti rendelkezés.

Real Decreto 691/1991, de 12 de abril, sobre Cómputo recíproco de cuotas entre Regímenes de Seguridad Social (a járulékoknak a társadalombiztosítási rendszerek közötti kölcsönös beszámításáról szóló, 1991. április 12-i 691/1991. sz. királyi rendelet): 1. cikk, 4. cikk 1. pontja és 5. cikk.

A Sala de lo Social del Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság szociális és munkaügyi tanácsa, Spanyolország) 2014. július 14-i ítélete az ítélkezési gyakorlat egységesítése céljából előterjesztett 3038/2013. sz. felülvizsgálati kérelem tárgyában.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 7 Az INSS határozata a felperes szokásos foglalkozása – irodai asszisztens – tekintetében 1998. november 19-i hatállyal megállapította a gyakori betegségből eredő tartós és teljes rokkantságot, valamint a megfelelő ellátásban való részesüléshez való jogot. Az ellátás számítási alapjának kiszámítására az 1989. május és az 1994. április közötti időszakra vonatkozó járulékalap figyelembevételével került sor.
- 8 A felperes jelenleg a szokásos foglalkozásában beosztottként dolgozik. A felperes esetében az ideiglenes rokkantság időszaka 2016. július 18-án kezdődött. 2018. március 20-án az INSS tartományi igazgatósága határozatot hozott, amelyben a felperes esetében megállapította a nem munkahelyi balesetből eredő tartós és teljes rokkantságot, valamint a megfelelő ellátásban való részesüléshez való jogot. Az ellátás számítási alapjának kiszámítására a 2015. február és a 2017. január közötti időszakra vonatkozó járulékalap figyelembevételével került sor.
- 9 Bár a felperes számára e két ellátást – különböző betegségekre és különböző járulékfizetési időszakokra tekintettel – különböző foglalkozások tekintetében nyújtották, és annak összegeit különböző járulékalapoknak megfelelően számították ki, az INSS úgy véli, hogy azok az LGSS 163. cikk 1. pontjában foglaltak alapján összeegyeztethetetlenek.
- 10 Az irányadó ítélkezési gyakorlat viszont megengedi a két, tartós és teljes rokkantság címén járó nyugdíj összeegyeztethetővé tételét, ha azokat különböző rendszerekben nyújtották.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 11 A felperes úgy véli, hogy az ő tekintetében nem alkalmazható az LGSS 163. cikkének 1. pontja, mivel az ellentétes az európai szabályozással, konkrétan a 79/7/EGK irányelv 4. cikkével és a 2006/54/EK irányelv 5. cikkével.
- 12 Különösen úgy véli, hogy mivel a különleges rendszerekben – az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekben jelentős mértékben – a nők aránya jóval kisebb, mint a férfiaké (2020. január 31-én, 36,15%), az összeegyeztethetlenségi szabályok nemen vagy társadalmi nemen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményeznek, mivel e rendszer – bár látszólag semleges – a nők számára jobban megnehezíti az összeegyeztethetőséget, mivel a különleges rendszerekben való tagságuk jóval kisebb mértékű a férfiakéhoz képest.

- 13 Az INSS arra hivatkozik, hogy a felperes által hivatkozott egyik irányelv – a 2006/54 irányelv – nem is alkalmazható a jelen ügyben; hogy ellentmondásos két, tartós és teljes rokkantság címén járó ellátást igénybe venni különböző foglalkozások esetében, amikor a szokásos foglalkozás fogalmilag csak egy, az utolsó foglalkozás lehet; hogy a tartós és teljes rokkantság címén járó második nyugdíj folyósításához azokat az egészségkárosodásokat is értékelni kell, amelyek az elsőt indokolták; hogy a szabályok lehetővé teszik a különböző rendszerekbe tartozó járulékok összeszámítását; valamint hogy a tartós rokkantság esetén járó nyugdíjak összeegyeztethetőségére vonatkozó jogi szabályozás gyakorlati hatásai nagyon korlátozottak.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 14 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az ellátások összeegyeztethetőségére vonatkozó jelenlegi rendszer az európai szabályozás által tiltott, nemen vagy társadalmi nemen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményez, mivel a nemzeti szabályozás megakadályozza a felperes számára az általános szociális biztonsági rendszerben biztosított két, tartós és teljes rokkantság címén járó ellátás összeegyeztethetőségét.
- 15 Az irányadó ítélkezési gyakorlat *a contrario* értelmezte az LGSS 163. cikkének 1. pontját, és elismerte a különböző rendszerekben (az általános szociális biztonsági rendszerben és egy másik rendszerben, általában az önfoglalkozatókra vonatkozó különleges rendszerekben) nyújtott két ellátás összeegyeztethetőségét, feltéve, hogy a fizetett járulékok az egyes rendszerekben elegendő az ellátáshoz való hozzáféréshez, még akkor is, ha az ellátások nyújtása ugyanazokon az egészségkárosodásokon alapul.
- 16 Mindenesetre igazolható lenne a két ellátás összeegyeztethetőségének megtagadása, ha azokat egészben vagy részben ugyanazon járulékfizetésekkel szerezték volna meg. Ennélfogva a különböző rendszerekben nyújtott ellátások összeegyeztethetőségét sem lehetne elismerni, ha az egyes rendszerekben nem bizonyított az egyes ellátások nyújtásához elegendő saját járulékfizetés. Ugyanakkor a jelen ügyben elemzett esetben a felperes a két ellátáshoz való hozzáféréshez elegendő és önálló járulékfizetést igazol, az említett ellátások nyújtásának időpontja, a biztosítási esemény és a kárt okozó esemény bekövetkezésének időpontja szerinti életkor alapján.
- 17 Az 1999-ben nyújtott, tartós és teljes rokkantság címén járó ellátást nyilvánvalóan a korábbi járulékfizetések alapján állapították meg. A 2018. évi ellátáshoz pedig nem volt szükség előzetes járulékfizetési időszakra, mivel az nem munkahelyi balesetből eredt, és elegendő volt a szociális biztonsági rendszerben való biztosítás megléte. De nem csak ez: még ha a 2018-as évre vonatkozó tartós és teljes rokkantság nem is valamely gyakori betegeségből eredt, a felperes az 1999. évet követően elegendő járulékfizetést igazolt az ellátáshoz való hozzáféréshez.

- 18 Az itt felvetett megoldás – amely az ugyanazon rendszerben (általában az általános szociális biztonsági rendszerben) nyújtott ellátások összeegyeztethetőségének elutasítását és a különböző rendszerekben (általában az általános szociális biztonsági rendszerben és az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekben) nyújtott ellátások összeegyeztethetőségének elismerését jelenti, noha a különböző ellátásokat minden esetben egymástól független járulékfizetésekkel szerzik – nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményez. Egy olyan hátrányos megkülönböztetést, amelyet a 79/7/EGK irányelv 4. cikke és – amennyiben az alkalmazandó – 2006/54/EK irányelv 5. cikke tilt.
- 19 Az ellátások összeegyeztethetlenségére vonatkozó szabály alkalmazása ugyanis látszólag semleges a nemek tekintetében, mivel nem a nemek, hanem a rendszerek szerint tesz különbséget. Ugyanakkor a gyakorlati alkalmazása nagyobb hatással lehet egy adott nemre, vagyis a női nemre, amint azt a különböző szociális biztonsági rendszerek nemek szerinti összetételére vonatkozó elemzés is mutatja. E bíróság kizárólag az általános szociális biztonsági rendszerre és az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekre összpontosít, mivel e rendszerekben vannak nagy számban tagok, míg a többi különleges rendszer az arányait tekintve ténylegesen marginális.
- 20 Az általános szociális biztonsági rendszer az a rendszer, amely – több mint 14,5 millió taggal – az ágazatokban általában a munkavállalókat foglalja magában. A nemek aránya pedig meglehetősen kiegyensúlyozott, mivel a nők aránya 48,09%. Ezzel szemben az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerek esetében, amely az ágazatok általában az önálló vállalkozókat foglalják magukban, ugyancsak jelentős számú – több mint 3 millió – taggal, a nemek aránya nem kiegyensúlyozott, mivel a nők csak 36,15%-ot képviselnek, ami egyáltalán nem felel meg a nők arányának nemzeti szinten, sem pedig az aktív személyek csoportjában.
- 21 Ilyen körülmények között, ha az ellátások összeegyeztethetősége csak a különböző rendszerekben (általában az általános szociális biztonsági rendszerben és az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekben) szerzett ellátások tekintetében lehetséges, és a férfiak aránya az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekben jóval nagyobb a nők arányához képest, ebből arra a következtetésre lehet jutni, hogy az ellátások összeegyeztethetőségének elismerése sokkal inkább megvalósítható a férfiak, mint nők esetében. Az ellátások összeegyeztethetlenségére vonatkozó szabályozás alkalmazása százalékban kifejezve nagyobb arányban hozza hátrányosabb helyzetbe a nőket, mint a férfiakat, anélkül, hogy erre objektív indok lenne.
- 22 Ezenkívül ez nemcsak nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést foglal magában, hanem – és előfordulhat, hogy főként – társadalmi nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést is, mivel az, hogy a nők aránya az önfoglalkoztatókra vonatkozó különleges rendszerekben kisebb, azt tükrözi, hogy nagyobb nehézséget jelent egy termelő tevékenység önálló folytatása ahhoz

képeket, amit hagyományosan a gyermeknevelőként és háztartásbeli személyként társadalmilag vállalt szerep jelentett, amelyet még nem számúztak teljesen. Különösen a korábbi, jóllehet még mindig aktív generációk esetében, a nők később léptek be a munkaerőpiacra, gyakran csak akkor, amikor a gyermekek már felnőttek, főként részmunkaidős munka keretében – e munkának a háztartás vezetésével való összehangolása érdekében –, amely alacsonyabb képzettséget igényel, ami miatt az a képzésre és szakmai fejlődésre vonatkozóan kevesebb lehetőséggel jár.

- 23 Ebben az esetben tehát logikus, hogy a munkaerőpiacra ilyen kedvezőtlen körülmények mellett való belépés elsősorban a munkavállalók, nem pedig az önálló vállalkozók esetében állt fenn, azon felül, hogy a gyermeknevelés hagyományos társadalmi szerepe megnehezítette számukra az önálló vállalkozó tevékenységhez szükséges finanszírozáshoz és tőkéhez való hozzáférést.
- 24 A fentiek összességére tekintettel előzetes döntéshozatal iránti kérelmet szükséges előterjeszteni. Továbbá, bár a nemen – akár a nemen, akár a társadalmi nemen – alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés tilalma az európai uniós jogban kellően megszilárdult és körülhatárolt, az Európai Unió Bíróságának (Bíróság) e kérdésben történő határozathozatala szükségesnek tekinthető, mivel nem állapítható meg, hogy a Bíróság az ellátások összeegyeztethetőségének sajátos problémáját valamely korábbi ítéletben már elemezte volna.
- 25 Más lenne a helyzet, ha a második nyugdíj folyósítására tartós és teljes rokkantság miatt kerülne sor, mivel ebben az esetben e nyugdíj azt kompenzálná, hogy az érintett személy semmilyen termelő tevékenységet nem tud folytatni, amibe beolvadna az, hogy az érintett személy valamely konkrét foglalkozást nem tud tovább folytatni. A felperes esetében azonban nem ez a helyzet.
- 26 Ugyanazon egészségkárosodások nem tehetik lehetővé két, tartós és teljes rokkantság címén járó ellátás nyújtását. Azonban ugyanaz a kórkép nem akadályozza meg a két különböző rendszerhez tartozó, két összeegyeztethető, tartós és teljes rokkantság címén járó ellátáshoz való hozzáférést. Mindenképpen szükséges tehát egy második, az alapügyben másodlagos kérdés megfogalmazása, mivel árnyalni szükséges, hogy az összeegyeztethetlenség csak akkor igazolt és nem hátrányosan megkülönböztető, ha az ellátásokat ugyanazon betegség(ek) miatt nyújtották.